

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проєкту розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з реалізації Оновленого національно визначеного внеску України до Паризької угоди на період до 2030 року»

1. Мета

Проєкт розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з реалізації Оновленого національно визначеного внеску України до Паризької угоди на період до 2030 року» (далі – проєкт акта) розробленого з метою затвердження плану заходів з реалізації Оновленого Національно визначеного внеску України до Паризької угоди на період до 2030 року та виконання міжнародних зобов'язань України щодо скорочення викидів парникових газів.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Проєкт акта розроблений з метою забезпечення виконання міжнародних зобов'язань України за Рамковою конвенцією Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату, ратифікованою Законом України № 435/96-ВР від 29.10.1996 (далі – Рамкова конвенція ООН про зміну клімату), та Паризькою угодою, ратифікованою Законом України № 1469-VIII від 14.07.2016 (далі – Паризька угода), а також відповідно до листа Секретаріату Кабінету Міністрів України від 16.02.2022 № 4544/0/2-22 до листа Секретаря Ради національної безпеки і оборони України щодо виконання пункту 8.2 протоколу № 25 засідання Ради національної безпеки і оборони України від 30.07.2021 про Оновлений національно визначений внесок України до Паризької угоди.

Зміна клімату є однією з глобальних проблем сучасного світового розвитку з потенційно серйозними загрозами для глобальної економіки та міжнародної безпеки внаслідок підвищення прямих і непрямих ризиків, пов'язаних з енергетичною безпекою, забезпеченням продовольством і питною водою, стабільним існуванням екосистем, ризиків для здоров'я і життя людей. Низька здатність країни адаптуватися до проявів зміни клімату, таких як повені, посухи, руйнування берегів і тривалі періоди з аномальною спекою, може призвести до соціальної та економічної нестабільності. За останні десятиліття зміна клімату перетворилася на одну з найбільш гострих проблем світової економіки та потребує вироблення стратегій щодо скорочення викидів парникових газів та переходу до низьковуглецевого розвитку всіх секторів економіки.

Відповідно до Паризької угоди скорочення викидів парникових газів сприятиме утриманню зростання глобальної середньої температури та значно знизить вплив зміни клімату на економічну, екологічну і соціальну сфери.

Національною економічною стратегією на період до 2030 року, затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179, а також Оновленим національно визначеним внеском України до Паризької угоди, схваленим розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.07.2021 № 868, визначено необхідність досягнення кліматичної нейтральності не пізніше 2060 року.

Крім того, Україна на політичному рівні підтримала Європейський зелений курс, який визначає комплекс заходів та політики ЄС на найближчі роки з метою сталого зеленого переходу Європи до кліматично нейтрального континенту до 2050 року.

Формування і подальша реалізація цілісних державних політик у сфері зміни клімату, гармонізованих з міжнародним законодавством, є складним завданням через мультидисциплінарний характер. Інтегровані рішення щодо скорочення викидів парникових газів та пом'якшення впливу і наслідків зміни клімату необхідно приймати для всіх секторів економіки.

У лютому 2022 року збройна агресія російської федерації та активні бойові дії на значній території України створили надзвичайні економічні виклики та проблеми, такі як втрата житла, руйнування енергетичної інфраструктури, прискорення інфляції; ускладнена логістика, руйнування об'єктів критичної інфраструктури.

Відбудова України повинна базуватись не лише на відновленні зруйнованої інфраструктури у тому вигляді, якою вона була раніше, а й з урахуванням кліматичних цілей та цілей зеленої трансформації. Це повинно бути «зелене» відновлення з переходом до сталої конкурентної економіки, з огляду на останні тенденції в країнах ЄС.

В рамках набуття Україною статусу кандидата на членство ЄС, необхідно наблизити своє правове регулювання до європейського, в рамках процесу євроінтеграції, посилити конкурентоспроможність та енергетичну незалежність, при цьому внести свій вклад до глобальної боротьби зі зміною клімату та сприяти виконанню кліматичних зобов'язань.

3. Основні положення проєкту акта

Проєктом акта передбачено затвердження плану заходів з реалізації Оновленого Національно визначеного внеску України до Паризької угоди на період до 2030 року.

Проєкт акта містить ключові заходи в таких секторах:
виробництво електричної та теплової енергії;
постачання енергоресурсів;

промисловість;
 транспорт;
 будівлі;
 сільське господарство;
 відходи;
 лісокористування, зміни в землекористуванні та лісове господарство;
 наука, дослідження та технології.

4. Правові аспекти

Акти законодавства, які містять правові підстави розроблення проєкту акта:
 Рамкова конвенція Організації Об'єднаних Націй про зміну клімату, ратифікована Законом України № 435/96-ВР від 29.10.1996;

Паризька угода, ратифікована Законом України № 1469-VIII від 14.07.2016;
 розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.07.2021 № 868 «Про схвалення Оновленого національно визначеного внеску України до Паризької угоди».

Інші нормативно-правові акти, що діють у цій сфері:

Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»;

Закон України «Про засади моніторингу, звітності та верифікації викидів парникових газів»;

розпорядження Кабінету Міністрів України від 07.12.2016 № 932 «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року»;

розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.12.2017 № 878 «Про затвердження плану заходів щодо виконання Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року».

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікована Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Фінансування заходів з реалізації проєкту акта буде здійснюватися за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів, коштів міжнародної технічної допомоги, внесків заінтересованих міжнародних організацій, а також інших джерел, не заборонених законом.

Обсяг видатків, необхідних для фінансування відповідних заходів, буде визначатися під час складання проєктів державного та місцевих бюджетів на

відповідний рік під час формування їх показників з урахуванням їх реальних можливостей.

Додаткові видатки бюджету на стимулювання та впровадження заходів з декарбонізації будуть здійснюватись за підтримки міжнародних фінансових інституцій, двосторонніх та багатосторонніх фінансових механізмів, приватного сектору, шляхом залучення додаткових міжнародних інвестицій, наявних та новостворених фондів за рахунок коштів міжнародних партнерів та проєктів міжнародної технічної допомоги.

Фінансування видатків, необхідних для реалізації заходу зі збільшення частки приватного і громадського електричного транспорту забезпечуватиметься в межах проєкту «Програма розвитку муніципальної інфраструктури України», що фінансується Європейським інвестиційним банком на суму 400 000 тис євро.

Термомодернізації житлових та комунальних будівель забезпечуватиметься в межах коштів передбачених Фондом енергоефективності, а також за кошти приватних ЕСКО-компаній, міжнародних фінансових організацій та коштів власників будівель.

Запровадження підприємствами систем енерго- або еко- менеджменту, проведення енергоаудиту забезпечуватиметься за рахунок підприємств. Виконання міжнародних зобов'язань України в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства, скорочення частки теплової генерації в енергетичному балансі та впровадження природоохоронних заходів здійснюватиметься за рахунок коштів операторів теплової генерації, кредитних коштів, орієнтовна сума яких складатиме 4,7 млрд євро та буде узгоджуватись з урахуванням наявних та кредитних коштів.

Реалізація заходів із запровадження двостороннього співробітництва у рамках статті 6 Паризької угоди, а також розроблення нормативно-правової бази для запровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів здійснюватиметься за рахунок міжнародно-технічної допомоги та в межах видатків, передбачених у державному бюджеті, зокрема за рахунок програми КПКВК 2401010 «Загальне керівництво та управління у сфері енергетики».

Проєкти та заходи, щодо пом'якшення та адаптації до зміни клімату здійснюватимуться за рахунок міжнародно-технічної допомоги та в межах видатків, передбачених у державному бюджеті, зокрема за рахунок програм КПКВК 2701160 «Збереження природно-заповідного фонду» та КПКВК 2701530 «Державна підтримка заходів, спрямованих на зменшення обсягів викидів (збільшення абсорбції) парникових газів, у тому числі на утеплення приміщень закладів соціального забезпечення, розвиток міжнародного співробітництва з питань зміни клімату».

Реалізація заходів з попередження деградації лісів, збільшення площі лісового фонду та перехід на ощадливі методи лісозаготівлі відбуватимуться в межах передбачених в державному бюджеті коштів, зокрема за рахунок програми

КПКВК 2709060 «Ведення лісового і мисливського господарства, охорона і захист лісів в лісовому фонді».

Виконання протягом трьох років основних заходів, спрямованих на комплексне впровадження системи торгівлі квотами на викиди парникових газів (далі – СТВ) в Україні відповідно до Директиви 2003/87/ЄС планується впроваджувати в рамках нової ініціативи Світового банку Партнерство з впровадження ринків (Partnership for Market Implementation, PMI), до якої Україна долучилася у квітні 2021 року, з метою отримання грантової допомоги для комплексного впровадження СТВ та подальшого удосконалення системи моніторингу, звітності та верифікації викидів (далі – МЗВ), а також у рамках проекту GIZ (Проект Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) «Підтримка встановлення схеми торгівлі викидами парникових газів (СТВ) в Україні»).

Також, на сьогодні ведеться робота та забезпечуються заходи щодо формування державної кліматичної політики в рамках проєктів ЄС “EU4Climate” (Проект ЄС EuropeAid/140209/DH/SER/ UA «Посилення спроможності регіональних та місцевих органів влади для впровадження та застосування законодавства ЄС у сферах захисту навколишнього середовища, протидії кліматичним змінам та розвитку інфраструктурних проєктів»), проєкту CASE (Угода про фінансування між Урядом України та Європейською Комісією, що діє від імені Європейського Союзу (Кліматичний пакет для стабільної економіки: (CASE) в Україні ENI/2020/042-818), Програми ЄС LIFE – Програми дій з довкілля та клімату.

6. Позиція заінтересованих сторін

З метою забезпечення громадського обговорення, відповідно до Порядку проведення консультацій з громадськістю з питань формування та реалізації державної політики, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 03.11.2010 № 996 проєкт акта розміщено на офіційному вебсайті Міндовкілля.

Проект акта стосується питань інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку та було направлено на погодження до всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування «АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ» та всеукраїнської асоціації органів місцевого самоврядування «Українська асоціація районних та обласних рад».

Проект акта не стосується функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку, соціально-трудової сфери, прав осіб з інвалідністю, функціонування і застосування української мови як державної.

7. Оцінка відповідності

Проект акта сприятиме стимулюванню виконання зобов'язань України у сфері європейської інтеграції зі зміцнення міжнародного співробітництва з питань охорони навколишнього природного середовища.

У проекті акта відсутні положення, що стосуються прав та свобод, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод; впливають на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків; містять ризики вчинення корупційних правопорушень та правопорушень, пов'язаних з корупцією; створюють підстави для дискримінації.

Відповідно до § 37-2 Регламенту Кабінету Міністрів України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 18 липня 2007 року № 950, проект акта буде надіслано до Національного агентства з питань запобігання корупції для визначення необхідності проведення антикорупційної експертизи.

Громадська антикорупційна, громадська антидискримінаційна та громадська гендерно-правова експертизи не проводились.

До проекту акта була проведена процедура стратегічної екологічної оцінки відповідно до вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку».

8. Прогноз результатів

Прийняття проекту акта дозволить виконати вимоги Рамкової конвенції ООН про зміну клімату та Паризької угоди стосовно реалізації цілей Оновленого національно визначеного внеску України до Паризької угоди.

Реалізація проекту акта матиме позитивний вплив на навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами, сприятиме декарбонізації економіки в таких основних секторах, як виробництво електроенергії та тепла, будівництво, промисловість, транспорт і сільське господарство, та досягненню вуглецево-нейтральної економіки до 2060 року.

Реалізація проекту акта матиме позитивний вплив на стан здоров'я населення або його окремих груп за рахунок покращення якості навколишнього природного середовища.

Реалізація проекту акта матиме позитивний вплив на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, що сприятиме поліпшенню стану довкілля, забезпечить збереження природних екосистем, створить природне середовище, екологічно безпечніше для життя і здоров'я населення, а також дозволить залучити додаткове фінансування вуглецеємних секторів та сприяти досягненню низьковуглецевого розвитку держави.

Заінтересована сторона	Вплив реалізації акта на заінтересовану сторону	Пояснення очікуваного впливу
Держава	Позитивний Залучення до процесу реалізації кліматичної політики органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування щодо формування та реалізації державної політики у сфері зміни клімату та збереження озонного шару	Дозволить зміцнити інституційну спроможність органів державної влади щодо реалізації державної політики у сфері зміни клімату та збереження озонного шару
Громадянське суспільство	Позитивний Підвищення спроможності населення та місцевого самоврядування в умовах децентралізації влади реалізовувати заходи з підвищення стійкості і здатності адаптуватися до пов'язаних з кліматом негативних наслідків, ризиків і стихійних лих	Дозволить стабілізувати і поліпшити стан довкілля, забезпечити збереження природних екосистем та створити природне середовище, екологічно безпечніше для життя і здоров'я населення
Підприємства, установи, організації, що провадять діяльність	Позитивний Залучення секторів та окремих підприємств у досягнення загальнонаціональної цілі щодо скорочення викидів парникових газів	Дозволить залучити додаткове фінансування вуглецеємних секторів та сприяти досягненню низьковуглецевого розвитку держави

**Міністр захисту довкілля
та природних ресурсів України**

Руслан СТРИЛЕЦЬ

_____ 2023 р.